

ПЕДАГОГІЧЕСКІЕ НАУКИ

Бондарчук Л.М.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Викладання польської мови в економічному ВНЗ

ПОЛЬСЬКА МОВА В ЕКОНОМІЧНОМУ ВНЗ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Польсько-українська співпраця на рівні вищої школи на сучасному етапі є надзвичайно перспективною, особливо у сфері професійної освіти. Євроінтеграційний вектор розвитку України, геополітичні умови розташування обох держав, а також спільне історичне минуле Польщі та України стають важливими чинниками у формуванні нових інноваційних освітніх програм, де польська мова набуває особливої актуальності для студента-економіста.

Як зазначає О. В. Хоменко, „динамізм суспільного життя в умовах глобалізації ставить перед вищою професійною школою завдання підготовки фахівців, здатних швидко адаптуватися до економічних, соціальних, політичних та культурних змін в глобальному полікультурному та багатомовному світі, здатних почувати себе впевнено на ринку праці, готових до самоорганізації, самостановлення, духовного розвитку. Тобто, перш за все, йдеться про активну полікультурну та багатомовну особистість. Все це потребує якісної системи іншомовної підготовки майбутніх фахівців, зокрема економічних спеціальностей, яка відповідає об'єктивним вимогам сьогодення”[1: 3].

Вивчення польської мови в економічному ВНЗ як курсу практики усного та писемного мовлення — це практичне засвоєння студентами польської мови та нормативної бази її функціонування в комунікативно-мовленнєвих ситуаціях у різних сферах професійної діяльності та побуту, формування у студентів лінгвокраїнознавчої компетенції. Практична та фахова мета курсу — опанування студентами вмінь і навичок всіх видів вільної мовленнєвої діяльності в межах програмної тематики. В основу курсу покладено принципи системності, комунікативної спрямованості навчання, порівняння мовних систем рідної й іноземної мов.

Комунікативна мета реалізується в різноманітних сферах спілкування, а саме:

- побутовій, у якій мовленнєва діяльність здійснюється передусім в усній формі в ситуаціях реального мовного спілкування з наданням особливої ваги мовному етикету, його характерним ознакам;
- навчально-професійній, спрямованій на ознайомлення студентів із основними економічними термінами польською мовою, опрацювання літератури зі спеціальності польською мовою тощо;

- суспільно-політичній, у якій передбачено читання матеріалів польських періодичних видань, прослуховування записів і радіопередач польською мовою;

- офіційно-діловій, спрямованій на вироблення навичок складання основних ділових паперів польською мовою (заяв, автобіографії, резюме тощо).

Завдання вивчення курсу “Польська мова” полягають у формуванні у студентів умінь і навичок аудіювання, усного та писемного монологічного та діалогічного мовлення відповідно до тематичного та граматичного обсягу запропонованого курсу. Засвоєння структури польської мови відбувається в типових комунікативних контекстах і основних видах мовленнєвої діяльності (слуханні, говорінні, читанні, письмі).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде знати:

- особливості вимови польських голосних та приголосних звуків, практично використовувати їх у вимові та написанні;

- сучасний стан польської літературної мови;

- основні правила польського правопису;

- особливості стилів сучасної польської літературної мови;

- основні джерела поповнення польської лексики;

- здобутки сучасної польської лексикографії і термінографії;

- специфіку перекладу польською мовою української економічної лексики та термінології;

- синтаксичні аспекти польського мовлення, основні форми викладу матеріалу, структуру речень і словосполучень;

- призначення, кваліфікацію документів польською мовою, вимоги до складання та оформлення різних видів документів та правила їх оформлення польською мовою.

Опанувавши дисципліну, студент буде вміти:

- розуміти основний зміст писемних текстів і усних висловлювань про щоденне життя, вільний час, процес навчання та праці; використовувати польську мову в типових життєвих ситуаціях, а також подорожуючи Польщею;

- читати тексти польською мовою (зокрема, тексти культурологічного та фахового спрямування) з дотриманням основних орфоепічних норм польської літературної мови; розуміти тексти та практично використовувати різні типи читання - навчальне, ознайомлювальне, оглядове, реферативне;

- відтворити в цілому усні тексти з навчально-професійної сфери, що начитуються в середньому темпі мовлення; розуміти основну інформацію під час усного спілкування в інших сферах комунікації;

- при монологічній формі говоріння вміти правильно й послідовно відтворити прочитаний або прослуханий текст з навчально-професійної, суспільно-культурної сфер комунікації;

- при діалогічній формі говоріння вміти підтримувати діалог у всіх сферах комунікації, дотримуючись правил мовного етикету польської мови та використовуючи певні різновиди реплік; використовувати різні типи діалогу, зокрема бесіду, дискусію, обговорення тощо.

- складати план і вміти створити власний текст за запропонованою темою, використовуючи при цьому різноманітні мовні засоби польської мови;
- складати і правильно оформлювати ділові папери польською мовою (заява, автобіографія, доручення, довідка тощо) із використанням усталених сполук – штампів і кліше.

Курс польської мови в економічному ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» є однією з найпопулярніших дисциплін. КНЕУ постійно оновлює перелік навчальних курсів, перебуваючи в центрі сучасного інноваційного освітнього процесу, оскільки метою є підготовка фахівців найвищої кваліфікації, які здатні ефективно працювати в умовах мультинаціонального глобального середовища.

Курс польської мови розрахований на підтримання зв'язків із профільними дисциплінами. Цей зв'язок виявлений у мовній реалізації результатів студентських наукових досліджень не лише українською, але й польською мовою, що відчутно вплине на їхній мовний імідж як фахівця-економіста. Також цей зв'язок реалізується у практичних навичках, засвоєних на заняттях із польської мови, а саме: опрацювання наукової літератури польською мовою з профільних дисциплін, практичне використання польської мови під час моделювання ситуацій у професійній діяльності тощо.

Протягом століття за двосторонніми угодами університет налагоджував тісну співпрацю з провідними вищими навчальними закладами різних країн. Одними з таких університетів-партнерів КНЕУ стали ВНЗ Польщі: Економічний університет в Катовіцах, Краківський університет економіки, Економічний університет м. Познань, Люблінська політехніка у м. Люблін.

Пріоритетними в нашій праці є дотримання високого рівня викладання саме мовних дисциплін, використання інноваційних технологій у навчанні й розвиток міжнародного співробітництва, зокрема між Польщею та Україною. Кафедра української мови та літератури підтримує цей загальноуніверситетський вектор, налагоджуючи науково-освітні зв'язки з мовними кафедрами Люблінського університету імені Марії Кюрі-Склодовської, Університету імені Адама Міцкевича у Познані, Люблінського Католицького університету Яна Павла II та іншими.

Одним із чинників, який сприяв уведенню курсу польської мови у КНЕУ стало видання у 2010 році ДВНЗ „Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” та Краківським університетом економіки спільної монографії „Конвергенція економічних моделей Польщі та України”, яка вийшла трьома мовами (українською, польською та англійською) і яка вважається однією із найгрунтовніших праць з економіки країн східної Європи останнього десятиріччя. Монографія отримала високу оцінку світової економічної спільноти, схвальні відгуки про неї наш університет отримав від Президента Європейської комісії Жозе Мануеля Баррозу, Президента Європейського парламенту з 2009 по 2012 роки Єжи Бузека, Президента Польщі Броніслава Коморовського, прем'єр-міністра Польщі Дональда Туска.

На сьогодні студенти вивчають іноземну мову (польську) із застосуванням на практиці інноваційних методологічних підходів, що надає можливість викладачам впровадити та удосконалити нові методи роботи, підвищити ефективність навчального процесу та рівень знань студентів [2]. До інноваційних методів викладання польської мови можна віднести: а) інтерактивні методи викладання, б) використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Інтернет) тощо.

Інтерактивне навчання – це активна взаємодія всіх учасників процесу здобуття знань за допомогою викладача. На заняттях з польської мови використовуються такі форми інтерактивних методів: мозковий штурм, інтерв'ю, ділові та рольові ігри, проведення студентської конференції, екскурсії, інсценування судового процесу тощо. Такі форми проведення аудиторних занять сприяють кращому засвоєнню польської загальнонавчальної лексики, економічної термінології та граматичного матеріалу, студенти краще засвоюють теоретичний матеріал, вчать застосовувати набуті знання у нових ситуаціях. Наприклад, теми: «Моя родина», «В магазині», «У банку», «На пошті», «Музеї Києва» та інші, проведені у вигляді гри, інтерв'ю, конференції чи екскурсії, допомагають студентам краще засвоїти польську лексику, глибше ознайомлять з новими для них польськими реаліями.

Використання сучасних технічних засобів навчання на сучасному етапі є дуже актуальним. Дуже зручна для використання на заняттях програма Microsoft Office Power Point. Студенти, які володіють цією програмою створення презентацій, роблять свої презентації на вказані викладачем теми. Ця програма дозволяє також викладачеві створити наочний конспект заняття, додати відео- та аудіофрагменти, зобразити в динаміці певне явище, подію, що допоможе студентіві-іноземцю легко засвоїти новий лексичний чи граматичний матеріал. Особливо необхідними є презентації такого типу під час вивчення нової лексики із професійних тем. У 2014 році відбулася урочиста презентація курсу «Польська мова», ініційована кафедрою української мови та літератури. Почесним гостем був керівник консульського відділу Посольства Республіки Польщі в Києві пан Рафал Вольський. Власне під час цього заходу студенти і представляли свої презентації польською та українською мовами, демонструючи свій професійний та мовний рівні.

На практиці інноваційні методи проведення занять з польської мови надають можливість викладачеві впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів. Інноваційні методи покращують якість подання навчального матеріалу та ефективність його засвоєння студентами, збагачують зміст аудиторних занять, підвищують мотивацію до вивчення польської мови.

Отже, на сьогодні курс польської мови у КНЕУ є справді потрібним та актуальним, він сприяє підвищенню мовної та професійної компетенції студентів-економістів як майбутніх фахівців європейського рівня.

Література

1. Іншомовна підготовка студентів економічних спеціальностей в контексті глобалізації : монографія / О. В. Хоменко – К.: КНУТД, 2014. – 364 с.
2. Скуратівська М. О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у вищій школі України [Електронний ресурс] / <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnologiyi-vikladannya-inozemnih-mov-u-vischiy-shkoli-ukrayini/>

Лукашук-Федик С.В.

кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри педагогічних та психологічних дисциплін із секцією БЖДЛ Тернопільського національного економічного університету
Педагогічні науки

СТАТЕВА ПРОСВІТА – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ УЯВЛЕНЬ ПРО СІМ'Ю ТА СІМЕЙНІ СТОСУНКИ

Сьогодні це вже не аксіома, що молодих людей до сімейного життя потрібно готувати. І, визначаючи важливість всебічної підготовки молоді до одруження, не можна не сказати про те, що напевно жодна із сторін людських взаємовідносин не оточена такою великою кількістю таємниць, заборон, забобонів та приписів, як сексуальні стосунки... А проте саме статеві просвіта особистості це є процес, спрямування молодої людини на вирішення проблем власного життя як в даний момент, так і у найближчому майбутньому. Іншими словами, можна сказати, що цей вид педагогічного процесу, будується, як особистісно-орієнтований, який враховує потреби та запити особистості на конкретному етапі її розвитку та життєдіяльності. Тому будь-які сором'язливі замовчування можуть у подальшому обернутися істинною трагедією сім'ї. А це не лише особиста біда людей, які поєднані у шлюбі. Адже сім'я – це основна ланка нашого суспільства. Значить, навчити жити разом, у тому числі і в сексуальному аспекті цього мистецтва – це завдання державного рівня, і відношення до нього повинно бути відповідне [4, 6; 7, 26].

Все сказане вище ще раз свідчить про те, що потрібно активно продовжити реалізацію Національної програми «Репродуктивне здоров'я 2006-2015 рр.» шляхом підвищення демографічної культури населення, здійснення заходів щодо поліпшення інформування про сучасні засоби цивілізованого планування сім'ї, створення інформаційної системи забезпечення молоді знаннями з питань сучасної, репродуктивної поведінки, створення, по можливості, математичної моделі реалізації та реабілітації репродуктивної функції в екологічно-чистому середовищі, а також цілеспрямована просвіта молоді в існуючих екологічних умовах, використовуючи екстраординарні методи стосовно зміцнення здоров'я, створення єдиної спеціалізованої інформативно-навчальної програми з використання факторів навколишнього середовища не як фактора ризику, а як основної бази профілактики і реабілітації репродуктивного здоров'я [1, 7; 4, 7; 6, 109].